PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE ECONOMÍA

CURSO 2022-2023

CPI SAN TOMÉ DO CARBALLO
DPTO. DE XEOGRAFÍA E HISTORIA
Mª Teresa VARELA FERNÁNDEZ

INDICE	**Páxina**

1	**Conceptos clave da programación**	**3**
2	**Contexto**	**4-7**
	Características do centro e do alumnado	4-5
	Obxectivos adaptados ao contexto	6-7
3	**Unidades didácticas: contidos, secuenciación, temporalización, probas de avaliación e referencias ao libro de texto**	**7-8-9**
4	**Unidades didácticas: contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares**	
	Primeira avaliación	10
	Segunda avaliación	11-12
	Terceira avaliación	13
5	**Metodoloxía didáctica**	**14-15**
	Estratexias metodolóxicas	14
	Outras decisións metodolóxicas	15
6	**Avaliación**	**16-17**
	6.1. Avaliación inicial	**16**
	Procedemento para a avaliación inicial	16
	6.2. Avaliación continua	**16**
	Procedementos para a avaliación continua	16
	Criterios de cualificación	16
	Elaboración da nota media	16
	Recuperacións	16
	6.3. Avaliación final	**17**
	Condicións para presentarse a avaliación final	17
	Tipo de proba	17
	Estándares que se avalían	17
	Cualificación final	17
	Criterios do centro para a promoción de curso	
	6.4. Materia pendente de cursos anteriores	**17**
	Procedemento para o seguimento e avaliación da materias pendente	17
	Criterios de cualificación	17
7	**Outras avaliacións**	**17**
	7.1. Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	17
	Indicadores de logro da planificación e do proceso de ensino	17
	Indicadores de logro da práctica docente	17
	7.2. Avaliación da programación didáctica	**17**
	Indicadores de logro sobre a programación didáctica	17
8	**Atención á diversidade**	**18**
	Medidas ordinarias: Organizativas	18
	Medidas ordinarias: Curriculares	18
	Medidas extraordinarias: Organizativas	18
	Medidas extraordinarias: Curriculares	18
9	**Actividades complementarias e extraescolares**	**18**
	Referencia ás actividades complementarias e extraescolares recollidas na PXA	
10	**Datos do departamento**	**18**

1.- Conceptos clave da programación(Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015))

Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Elabora e revisa a CCP. Aproba o Claustro. Inclúese no PE
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado.Debe responder a estas cuestións: 1.- Que, cando e como ensinar / 2.- Que, cando e como avaliar / 3.- Como atender á diversidade
Criterios de avaliación	Son os que deben servir de referencia par valorar o que o alumno sabe e sabe facer en cada área/materia. Desglósanse en estándares
Estándares de aprendizaxe	Especifican os criterios de avaliación concretando o que alumno debe comprender, saber e saber facer Pretenden graduar o rendemento ou o logro acadado. Deben ser observables, medibles e avaliables. Poden concretarse a través dos indicadores de logro.
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación do dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica. **(O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica)**
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o **grao mínimo de consecución** esixible dun estándar para superara a materia **(Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015)** (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar)
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%. **(Galicia non os menciona)**
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar o **"o valor"** que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avalialo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	Foron fiixados no Proxecto curricular do Ministerios en 1992. Habería que engadir as Rúbricas ou escalas e os Portfolios . ***"Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente"*** **(Ver artº 7º, 6, terceiro parágrafo, da Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)**
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa
Perfil de área	Conxunto de estándares que ten unha materia. Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo **(Ver artº 5º, 6 Orde ECD 65/2015)**
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave**(Ver artº 5º, 7 Orde ECD 65/2015)**
Avaliación das competencias	**"A avaliación do grao de adquisición das completencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores(Artº 7º,3 da Orde ECD 65/2015)**
Nivel de desempeño das competencias.	**… "Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación … que teñan en conta á atención á diversidade (Art 7º, 4 da Orde ECD/65/2015)**
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolucion dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas ingegran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	**Exemplo: B1.1 : B1**: Bloque de contido / **1**: Número de contido dun bloque
Identificación de estándares	**Exemplo: MACB2.1.1** **MAC**: Abreviatura da área: Matemáticas Académicas **B2**. Bloque de contidos do que xorde o estándar **1**. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar **1**. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación

2.- Contexto

* **Características do centro**

Situación
Centro Público Integrado dependente da Consellería de Educación, situado no centro sur da provincia de Lugo, no concello de Taboada.
Centros adscritos
Non ten.
Ensinanzas que oferta o centro

- Educación Infantil
- Educación Primaria
- Educación Secundaria Obrigatoria

Características singulares

- O centro está composto por tres edificios e zonas deportivas e de lecer:
  - Os de Infantil e Primaria que se atopan no mesmo recinto, xunto coas instalacións de comedor.
  - O de Secundaria, que se atopa distanciado dos anteriores, a aproximadamente 200m.
- O centro dispón de servizo de transporte e de comedor.
- Ten horario de xornada continua. En ESO hai clase a tarde dos martes.
- Profesorado estable ao longo dos cursos, con poucos traslados.
- O alumnado vive maioritariamente nun entorno rural, en casas familiares onde conviven con pais e avós, dedicados fundamentalmente á gandaría e á agricultura.
- A maioría dos pais/titores teñen estudos primarios.
- O acceso a Internet nos domicilios non é maioritario.
- En moitos casos, a nivel de ESO, o estudo dos fillos non é unha prioridade para as familias, polo que o nivel de implicación na aprendizaxe dos pais/titores non é o axeitado.
- Os pais/titores, cando son convocados polo profesorado soen acudir ao centro, agás ás reunións de todo o grupo.

* **Características do alumnado:**

Lingua materna dominante
A lingua materna dominante é o galego.

Alumnado de ESO.
O alumnado de Secundaria divídese nos seguintes grupos:

1º ESO: 12 alumn@s.
2º ESO: 11 alumn@s.
3º ESO: 6 alumn@s.
4º ESO: 5 alumn@s.

Na materia de Economía está matriculada 3 alumnas.

***Obxectivos (adaptados ao contexto do centro e do alumnado):**

a)	Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
b)	Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
c)	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
d)	Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
e)	Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
f)	Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
g)	Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
h)	Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
i)	Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
j)	Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
k)	Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
l)	Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
m)	Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
n)	Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
o)	Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento

	da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3.Unidades didácticas: contidos, secuenciación, temporalización, probas de avaliación e referencias ao libro de texto

PRIMEIRA AVALIACIÓN					
	UNIDADES DIDÁCTICAS				
	UNIDADE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS	Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Contidos		Mes	Sesións	
	B1.1	Temas 1,2	Setembro, outubro	12	
	B1.2				
	B1.3				
	B1.4				
	B1.5				
	B1.6				X
	UNIDADE 2. ECONOMÍA E EMPRESA	Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Contidos		Mes	Sesións	
	B2.1	Temas 3,4,5	Novembro-decembro	28	
	B2.2				
	B2.3				
	B2.4				
	B2.5				
	B2.6				
	B2.7				
	B2.8				
	B2.9				X
	B2.10				

SEGUNDA AVALIACIÓN

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td colspan="5">UNIDADES DIDÁCTICAS</td></tr>
<tr><td>UNIDADE 3. ECONOMÍA PERSOAL
Contidos</td><td>Referencia Libro texto</td><td colspan="2">Temporalización
Mes | Sesións</td><td>Probas avaliación</td></tr>
<tr><td rowspan="2"></td><td>B3.1
B3.2
B3.3
B3.4
B3.3
B3.4
B.3.10
B3.7
B3.8
B3.9</td><td>Temas 6,7</td><td>Xaneiro, febreiro</td><td>16</td><td>X</td></tr>
<tr><td>UNIDADE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE XURO. INFLACIÓN E DESEMPREGO
Contidos</td><td>Referencia Libro texto</td><td colspan="2">Temporalización
Mes | Sesións</td><td>Probas avaliación</td></tr>
<tr><td></td><td>B5.1
B5.2
B5.3
B5.4
B5.5
B5.6</td><td>Tema 8, 9</td><td>Febreiro, marzo</td><td>14</td><td>X</td></tr>
</table>

TERCEIRA AVALIACIÓN

	UNIDADES DIDÁCTICAS				
	UNIDADE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO	Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Contidos		Mes	Sesións	
	B4.1	Tema 10	Abril	11	X
	B4.2				
	B4.3				
	UNIDADE 6 . ECONOMÍA INTERNACIONAL	Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Contidos		Mes	Sesións	
	B6.1	Temas 11, 12	Abril, Maio-xuño	22	X
	B6.2				
	B6.3				
	B6.4				
	B6.1				
	B6.2				
	B6.3				
	B6.4				

4. Unidades didácticas: contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares

1ª Aval.

UD	Competencias clave	Identificador contidos	Criterios de avaliación	Identificador estándar	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consecución	Peso cualificación	Parte escrita	Exposición oral e traballos	Esforzo e actitude diaria	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
				Estándares de aprendizaxe avaliables		**Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación**		**Instrumentos**			**Temas transversais**						
1.- IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS	CCL CSC	**B1.1** **B1.2** **B1.3**	**B1.1.** Explicar a economía como ciencia social e valorar o impacto permanente das decisións económicas na vida das persoas.	**ECB1.1.1**	Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de calquera economía, e comprende que todas as eleccións supoñen renunciar a outras alternativas e que todas as decisións teñen consecuencias.	100%	20%	50%	40%	10%	x	x		x	x	x	
	CAA CD			**ECB1.1.2**	Distingue formas de analizar e resolver problemas económicos, e identifica as súas vantaxes, os seus inconvintes e as súas limitacións.	50%	10%				x	x			x	x	
	CCL		**B1.2.** Identificar a terminoloxía económica básica e o uso dos modelos económicos, e familiarizarse con eles.	**ECB1.2.1.**	Comprende e utiliza correctamente termos da área da economía.	100%	10%				x	x			x	x	
	CAA CSC			**ECB1.2.2.**	Diferencia entre economía positiva e economía normativa.	100%	10%				x	x			x	x	
	CD CMCCT	**B1.4** **B1.5**		**ECB1.2.3.**	Representa e analiza graficamente o custo de oportunidade mediante a fronteira de posibilidades de produción.	100%	20%				x			X	x		X
	CMCCT CSC	**B1.6**	**B1.3.** Tomar conciencia dos principios da economía para aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e as necesidades.	**ECB1.3.1.**	Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.	100%	10%				X			X	X	X	X
	CMCCT CSC			**ECB1.3.2.**	Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas do seu contorno.	100%	20%				X	X		X	X	X	
2. ECONOMÍA E EMPRESA	CMCCT CSIEE	**B2.1** **B2.2** **B2.3** **B2.4**	**B2.1.** Describir os tipos de empresas e as formas xurídicas das empresas, e relacionar con cada unha coas súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, así como as interrelacións das empresas no seu contorno inmediato.	**ECB2.1.1.**	Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital para a súa constitución e coas responsabilidades legais para cada tipo.	50%	10%				X	X		X	X	X	
	CAA CD			**ECB2.1.2.**	Identifica e valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso, en función das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.	100%	10%				X	X		X	X	X	
	CSIEE CSC			**ECB2.1.3.**	Distingue os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu ámbito, así como a forma de interactuar co seu contorno máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	100%	10%				X	X		X	X	X	
	CMCCT CSC	**B2.5** **B2.6**	**B2.2.** Analizar as características principais do proceso produtivo.	**ECB2.2.1.**	Analiza os tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	100%	10%				X	X			X	X	
	CD CSC			**ECB2.2.2.**	Identifica os sectores económicos, así como os seus retos e as súas oportunidades.	100%	10%				X	X			X	X	
	CCL CD CMCCT	**B2.7**	**B2.3.** Identificar as fontes de financiamento das empresas.	**ECB2.3.1.**	Explica as posibilidades de financiamento das empresas e diferencia o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	100%	10%				X	X		X	X	X	

UD	Competencias clave	Identificador contidos	Criterios de avaliación	Identificador estándar	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consecución	Peso cualificación	Parte escrita	Exposición oral e traballos	Esforzo e actitude diaria	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
	CMCCT	B2.8 B2.9	**B2.4.** Determinar, para un caso sinxelo, a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio.	ECB2.4.2.	Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda, aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados.	100%	20%				x	x			x	x	
	CD CMCCT	B2.10	**B2.5.** Diferenciar os impostos que afectan as empresas e a importancia do cumprimento das obrigas fiscais.	ECB2.5.1.	Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa forma xurídica e as actividades, e sinala o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles.	100%	10%				X	X		X	X	X	
	CSC			ECB2.5.2.	Valora a achega que para a riqueza nacional supón a carga impositiva que soportan as empresas.	100%	10%				X	X		X	X	X	

LENDA COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia a tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

2ª Aval.

UD	Competencias clave	Identificador contidos	Criterios de avaliación	Identificador estándar	Estándares de aprendizaxe avaliables: Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación: Grao mínimo consecución	Peso cualificación	Instrumentos: Parte escrita	Exposición oral e traballos	Esforzo e actitude diaria	Temas transversais: CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
3. ECONOMÍA PERSOAL	CAA CD CMCCT	B3.1. B3.2.	**B3.1.** Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os tipos de ingresos e gastos, e controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.	ECB3.1.1.	Elabora un orzamento ou plan financeiro persoal, identificando os ingresos e os gastos integrantes, e realiza o seu seguimento.	100%	10%							x	x	x	x
	CAA CD CMCCT			ECB3.1.2.	Utiliza ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.	50%	5%							x	x	x	x
	CAA CD CMCCT			ECB3.1.3.	Manexa gráficos de análise que permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.	50%	5%							x	x	x	x
	CAA CSIEE	B.3.3.	**B3.2.** Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas	ECB3.2.1.	Comprende as necesidades de planificación e do manexo de asuntos financeiros ao longo da vida. Esa planificación vincúlase á	100%	10%				x	x			x	x	x

	CAA CSC	B3.4.	da vida persoal, e relacionalas co benestar propio e social. **B3.3.** Expresar unha actitude positiva cara ao aforro, e empregar o aforro como me[dio] para alcanzar diversos [obxectivos].		ECB3.3.1.	previsión realizada en cada etapa, de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional. Recoñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.							x			x	x
	CAA CSIEE		[De]cidir con racionalid[ade ante as al]ternativas económ[icas da vida pe]rsoal, e relaciona[las co benes]tar propio e social.														

3ª Aval.				Estándares de aprendizaxe avaliables		Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación					Temas transversais						
UD	**Competencias clave**	**Identificador contidos**	**Criterios de avaliación**	**Identificador estándar**	**Estándares de aprendizaxe**	**Grao mínimo consecución**	**Peso cualificación**	**Instrumentos: Parte escrita**	**Instrumentos: Exposición oral e traballos**	**Instrumentos: Esforzo e actitude diaria**	**CL**	**EOE**	**CA**	**TIC**	**EMP**	**EC**	**PV**
4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO	CD CMCCT	B4.1	**B4.1.** Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado, así como interpretar gráficos onde se amose esa distribución.	ECB4.1.1.	Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comenta as súas relacións.	100%	20%	50%	40%	10%	x	x			x	x	
				ECB4.1.2.	Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e os gastos do Estado.	50%	20%				x			x	x	x	
				ECB4.1.3.	Distingue nos ciclos económicos o comportamento dos ingresos e gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.	50%	20%								x	x	
	CCL CMCCT	B.4.2	**B4.2.** Diferenciar e explicar os conceptos de débeda pública e déficit público.	ECB4.2.1	Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.	100%	20%				x	x			x	x	
	CCL CMCCT CSC	B4.3	**B4.3.** Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.	ECB4.3.1	Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución desta.	100%	20%								x	x	X
6. ECONOMÍA INTERNACIONAL	CAA CSC	B6.1 B6.2 B6.3 B6.4	**B6.1.** Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e no ambiente.	ECB6.1.1.	Valora o grao de interconexión das economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos.	50%	20%				x	X			x	X	X
	CCL CSC			ECB6.1.2.	Explica as razóns que xustifican o intercambio económico entre países e que inflúen nel.	100%	20%				x	X	X	X	x	X	X
	CCL CD CSC			ECB6.1.4.	Recoñece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.	100%	20%				x	X			x	x	
	CAA CD CSC	B6.1 B6.2 B6.3 B6.4	**B6.1.** Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e no ambiente.	ECB6.1.3.	Analiza e presenta acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	100%	20%				X	X			X	X	
	CAA CSC			ECB6.1.5.	Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional, e analiza as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	100%	20%				X	X			X	X	

	CAA CCL CMCCT	B3.10	[para alcanzar diversos] obxectivos. **B3.5.** Coñecer o concepto de seguro e a súa finalidade.	ECB3.3.2.	Analiza as vantaxes e inconvenientes.	100%	10%				x			x	x	x
				ECB3.5.1.	Identifica, describe e clasifica os tipos de seguros segundo os riscos ou as situacións adversas nas etapas da vida.	50%	5%				x			x	x	x
	CCL CMCCT CCL CAA CD	B3.6 B3.7 B3.8 B3.9	**B3.4.** Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os tipos de contas bancarias e de tarxetas emitidas como medios de pagamento, e valorar a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.	ECB3.4.1.	Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento das contas na operativa bancaria.	100%	10%				x			x	x	x
				ECB3.4.2.	Valora e comproba a necesidade de interpretar as cláusulas dos contratos bancarios para coñecer os dereitos e as obrigas que se derivan delas, así como a importancia de operar en condicións de seguridade cando se empregan procedementos telemáticos.	50%	5%				x			x	x	x
	CAA CD			ECB3.4.3.	Recoñece a capacidade de negociación coas entidades financeiras e analiza os procedementos de reclamación ante estas.	100%	10%				x			x	x	x
	CCL CD CMCCT			ECB3.4.4.	Identifica e explica as modalidades de tarxetas bancarias, así como os elementos e os procedementos que garanten a seguridade na súa operativa.	100%	10%				X			x	x	x
5. ECONOMÍA E TIPOS DE XURO, INFLACIÓN E DESEMPREGO	CCL CSC CCL CMCCT CSC CD CMCCT	B5.1. B5.2. B5.3. B5.4.	**B5.1.** Diferenciar as magnitudes de tipos de xuro, inflación e desemprego, analizar as relacións entre elas e interpretar datos e gráficos vinculados con esas magnitudes.	ECB5.1.1.	Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	100%	20%				x			x	X	X
				ECB5.1.2.	Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da economía.	50%	10%				x	X		X	X	X
				ECB5.1.3.	Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de xuro, inflación e desemprego.	50%	10%	50%	40%	10%	X			x	X	X
			B5.2. Valorar opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.	ECB5.2.1.	Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	100%	20%				X			x	X	X
				ECB5.2.2.	Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.	100%	20%				X	X			X	X
				ECB5.2.3.	Investiga e recoñece vieiros e tendencias de emprego.	100%	20%				X	X			X	X

5.Metodoloxía didáctica

Estratexias metodolóxicas

Aspectos xerais

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

Estratexias metodolóxicas

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa,…
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

Secuenciación habitual de traballo na aula

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación actividade con esquemas, gráficos, textos, fotos,etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, gráficos imaxes, etc.
- Elaboración de gráficos, sínteses, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, gráficos, comentario, exercicios
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

Outras decisións metodolóxicas

1.- Agrupamentos

Unicamente os grupos de traballo que se fagan na clase; ás veces feitos polo profesor ;outras,elixidos polos alumnos.

2. Tempos

Tres horas de clase semanais, nas que se verán cinco unidades na primeira avaliación (examinaranse das catro primeiras), catro na segunda (examinaranse ademais da unidade 5, que se viu na primeira avaliación para ganar tempo) e tres na terceira.

4. Materiais

- Apuntamentos.
- Caderno do alumno: teoría, exercicios.
- Aula de informática.

5. Recursos didácticos

- Documentos escritos: libros, xornais, panfletos.
- Aula de informática: conexión a Internet para os alumnos e o profesor.
- Documentos en soporte dixital: vídeos , películas, presentacións.

6. Avaliación	Inicial, continua, final. Pendentes

6.1. Avaliación inicial

Dado que se trata dunha materia nova, que se cursa por primeira vez en 4º, non ten lugar facer avaliación inicial.

6.2. Avaliación continua

Valoración de esquemas, gráficos, exercicios escritos e exposicións dependendo dos estándares, normalmente ao final de cada tema.
Realizaranse dúas probas escritas en cada avaliación.
Cualificaranse os seguintes criterios:

- Parte escrita : exames (dous por trimestre), 40%; caderno con esquemas e exercicios escritos, 10%.
- Exposición oral con traballo en soporte dixital* ,30% ; noticias, 10%.
- Esforzo e actitude (traer o traballo ao día, mostrar interese na clase) : 10%.

A media da avaliación será o resultado de sumar todo o traballo (oral, escrito e esforzo e actitude) feito no trimestre.

*Se se dese o caso de que o/a alumno/a non dispoña de ordenador poderá presentar estes traballos en folios , ilustrados con recortes, debuxos, gráficas e todo o que estime necesario para a súa correcta exposición.

A nota da terceira avaliación será a media das tres avaliacións, sempre que as cualificacións de cada unha delas sexa superior a 5 puntos. Se é inferior deberase recuperar a parte suspensa en xuño.

6.3. Avaliación final

A recuperación das avaliacións suspensas (cualificación de menos de 5 puntos) farase nunha proba escrita en xuño.
Deberán ir á avaliación final os alumnos que teñan algunha avaliación suspensa.
O exame consistirá nun resumo dos estándares de aprendizaxe das tres avaliacións, no que cada persoa realizará a parte ou partes que teña suspensas, nun exame único con preguntas desas partes.
A nota final será a media das tres avaliacións, tendo en conta que se se teñen dúas avaliacións suspensas, a nota da recuperación contará dobre á hora de facer a media. No caso de ter que recuperar as tres, será a nota do exame de xuño.

Os alumnos que teñan as tres avaliacións aprobadas, non farán exame final, pero poderán subir a súa nota ata un máximo de 1 punto, realizando traballos e outras actividades.

6.5. Materia pendente de cursos anteriores

Este suposto só se daría en casos de alumnado repetidor que asistiría só aos exames finais para tentar obter o título de graduado en ESO. Este curso hai unha alumna repetidora, que o fai con tódalas materias, polo que asisteregularmente ás clases.

Cálculo para obter a cualificación final da materia pendente:

- Proba escrita das tres avaliacións.

Esta proba escrita non sería necesaria, se se realiza correctamente o traballo proposto por trimestres.

Procedementos e instrumentos de avaliación:

- Facilitaráselles traballo para facer durante todo o curso e así poder ir recuperando por trimestres.

De non recuperar por trimestres, haberá unha proba escrita das tres avaliacións.

7. Outras avaliacións

7.1. Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				
Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanase explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.- Incorpóranse ás TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
7.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
8.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
9.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				

10.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
11.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
12.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
14.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliaciÓn,.. ?				

7.2. Avaliación da programación didáctica

1.- Mecanismo revisión

Con que periodicidade se revisará

Anualmente.

Que medidas se adoptarán en caso de desfase?

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica	Escala			
(Indicadores de logro)	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asignouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				

31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

Observacións:

8. Atención á diversidade

Medidas de atención ádiversidade no presente curso

Neste curso non é necesaria ningunha medida de atención á diversidade. Todos os alumnos están en condicións de seguir as clases sen ningún tipo de problema.

9. Actividades complementarias e extraescolares

Non se realizarán, en principio.

10. Datos do departamento

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
Xeografía e Historia	1ºESO, 2ºESO, 3ºESO, 4ºESO	1 por curso	Yolanda Villamor Portomeñe
Economía	4º ESO	1	Mª Teresa Varela Fernández

11. Relación coa Resolución do 27/07/2015 (DOG 29)

Elementos	Aspectos	Folla
a	Introdución e contextualización	Folla 3-4
b	Contribución ás competencias básicas	Folla 4-5
c	Concreción dos obxectivos para curso	Folla 4-5-6
d	**Concreción para cada estándar**	Folla 9-13
	1º.- Temporalización	Folla 4
	2º.- Grao mínimo de consecución	Folla 5
	3º.- Procedementos e instrumentos av.	Folla 5
e	Concrecións metodolóxicas	Folla 14
f	Materiais e recursos didácticos	Folla 15
g	Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción	Folla 16
h	Indicadores de logro para avaliar o proc.ensino e p.d.	Folla 19
i	Organización actividades , seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes	Folla 18
j	Procedemento acreditación coñecementos previos	Folla 16
k	Avaliación inicial e medidas	Folla 16
l	Medidas de atención á diversidade	Folla 21
m	Concreción de elementos transversais	Folla 9 -13
n	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 21
ñ	Revisión, avaliación e modificación da programación	Folla 20